

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/104/2020
Identifikačné číslo spisu: 1514206953
Dátum vydania rozhodnutia: 31. marca 2021
Meno a priezvisko: JUDr. Ján Šikuta
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:1514206953.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnom spore žalobkyne EOS KSI Slovensko, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Pajštúnska 5, IČO: 35 724 803, zastúpenej TOMÁŠ KUŠNÍR, s.r.o., advokátskou kanceláriou, so sídlom v Bratislave, Pajštúnska 5, IČO: 36 613 843, proti žalovanej E. J., bývajúcej v F., T. X, zastúpenej Prachová & Partners, s. r. o., advokátskou kanceláriou so sídlom v Bratislave, Pribinova 20, o zaplatenie 3.857,76 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 15 C 5/2016, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 28. marca 2019 sp. zn. 3 Co 86/2018, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 28. marca 2019 sp. zn. 3 Co 86/2018 z r u š u j e a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

1. Právny predchodca žalobkyne Consumer Finance Holding, a. s. sa podaným návrhom domáhal voči žalovanej vydania platobného rozkazu na zaplatenie sumy 3.857,76 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne od 22. februára 2011 do zaplatenia a náhrady trov konania titulom zaplatenia dlhu zo zmluvy o pôžičke č. XXXXXXXX zo dňa 12. februára 2010 (ďalej aj ako „zmluva“), na základe ktorej poskytol žalovanej pôžičku v celkovej sume 5.640 €. Žalovaná sa v zmluve zaviazala splácať pôžičku v pravidelných mesačných splátkach po 94 €, s počtom splátok 60, pričom ku dňu podania žaloby uhradila celkovo sumu 470 €. Vzhľadom na to, že žalovaná porušila svoju povinnosť splácať jednotlivé splátky pôžičky riadne a včas, žalobkyňa ju listom zo dňa 29. januára 2011 vyzvala k okamžitej úhrade všetkých splátok jednorazovo, na ktorú výzvu žalovaná nereagovala.

1.1. Okresný súd Bratislava V vydal platobný rozkaz sp. zn. 27 Ro 469/2014 zo dňa 15. júla 2014 (č. 1. 13 spisu), ktorým uložil žalovanej povinnosť, aby do 15 dní odo dňa doručenia platobného rozkazu zaplatila žalobkyňi sumu 3 857,76 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne od 22. februára 2011 do zaplatenia. Tento zaslal stranám konania s tým, že sa ho žalovanej nepodarilo doručiť a tento sa vrátil okresnému súdu s poznámkou „adresát neznámy“ (č. 1. 14 spisu), pričom žalovanej bol tento zasielaný na adresu, ktorá bola uvedená aj v prvotnom návrhu, ktorý podala žalobkyňa, t. j. T. X, XXX XX F. (ďalej tiež len „adresa žalovanej“). Následne preto, okresný súd dal pokyn na lustráciu a dopyt na adresu žalovanej cez Register obyvateľov Slovenskej republiky, Sociálnu poisťovňu, ako aj

lustráciu či nejde o osobu, ktorá je vo väzbe (ďalej len cez „ZVJS“). Pričom žalovaná sa nenachádzala v evidencii ZVJS (č. 1. 26 spisu) a v ostatných dvoch prípadoch (č. 1. 23 a 25 spisu) lustrácia vykazovala totožnú adresu ako bola uvedená žalobkyňou v návrhu (vid' vyššie).

1.2. Keďže sa platobný rozkaz nepodarilo doručiť žalovanej do vlastných rúk, Okresný súd Bratislava V vydal uznesenie sp. zn. 27 Ro 469/2014 zo dňa 23. novembra 2015, ktorým zrušil vydaný platobný rozkaz v zmysle § 173 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“).

2. Okresný súd Bratislava V (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 30. júna 2016 č. k. 15 C 5/2016-70 určil, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobkyni sumu 3.409,16 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne od 22. februára 2011 do zaplatenia a trovy konania vo výške 706,21 €, z toho za súdny poplatok 204,50 € a za trovy právneho zastúpenia 501,67 € advokátskej kancelárii TOMÁŠ KUŠNÍR s.r.o., všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Súd prvej inštancie ďalej konanie v časti 65,80 € zastavil a v časti 382,80 € s príslušenstvom zamietol. Žalovanej sa platobný rozkaz č. 27 Rob 469/2014 vydaný dňa 15. júla 2014 nepodarilo doručiť do vlastných rúk, preto ho súd uznesením zo dňa 23. novembra 2015 zrušil. Súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia tiež uviedol, že žalovaná sa k návrhu nevyjadрила, respektíve, že sa žalovaná v mieste bydliska nezdržuje, jej pobyt sa nepodarilo zistiť, preto jej súd v zmysle § 29 ods. 2 OSP ustanovil opatrovníka. Žalovanú pohľadávku spoločnosť Consumer Finance Holding a.s. previedla Zmluvou o postúpení pohľadávok zo dňa 10. júna 2014 na žalobkyňu. Táto skutočnosť bola oznámená súdu podaním dňa 30. júla 2014, súd o zmene v osobe žalobkyne rozhodol uznesením zo dňa 9. októbra 2014.

2.1. Súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí vychádzal najmä z ustanovení § 1 ods. 1, § 2, § 3 ods. 2, § 4 ods. 1, 2, § 5 zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch, § 53 ods. 1 a 5, § 54 ods. 2, § 544 ods. 1, 2, § 524, § 517 Občianskeho zákonníka, ako aj postupoval v zmysle čl. 3 ods. 1 a 2, čl. 5 smernice Rady č. 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, na základe ktorých uzavrel, že návrh je dôvodný len čiastočne a rozhodol tak, ako je uvedené vyššie.

3. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 28. marca 2019 sp. zn. 3 Co 86/2018 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí uviedol, že žalovaná v podanom odvolaní neuviedla žiadne relevantné skutočnosti, ktorými by preukázala nesprávnosť rozsudku súdu prvej inštancie v napadnutej časti. Preto odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej vyhovujúcej časti ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) potvrdil.

4. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná dovolanie. Uviedla, že jej súd nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP) a to najmä tým, že jej súd prvej inštancie ustanovil opatrovníka, a to napriek tomu, že podľa žalovanej na to neboli splnené podmienky a odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie, čím akceptoval ustanovenie opatrovníka súdom prvej inštancie. Podľa názoru dovolateľky súd prvej inštancie náležite neskúmal podmienky a skutočnosti pre ustanovenie opatrovníka vôbec neoveril. Vo svojom dovolaní uviedla, že v čase konania mala trvalý pobyt nahlásený na adrese T. XXXX/X F., pričom mala zriadený aj poštový priečinok na Slovenskej pošte na ulici U. W. X, XXX XX F.-, a že napriek tomu, že súdu prvej inštancie bola jej adresa známa, tak jej žiadnu písomnosť nedoručil a ustanovil jej opatrovníka. Dovolateľka tiež poukázala na ustálenú judikatúru, konkrétne na V 30/1974 a R 21/1971.

4.1. V dovolaní tiež namietala to, že napriek tomu, že je uvedená v zmluve ročná percentuálna miera nákladov (ďalej len „RPMN“), táto je uvedená absolútne nesprávne a má za to, že súd mal postupovať podľa ustanovenia § 4 ods. 3 Zákona o spotrebiteľských úveroch, účinného v rozhodnom čase, a mal posúdiť poskytnutý úver za bezúročný a bez poplatkov a že mal konať ex offio. Poukázala na to, že RPMN je v zmluve vyčíslené vo výške 32,31 %, avšak, náklady žalovanej na poskytnutý úver predstavujú 88 %, z čoho jednoznačne vyplýva, že zmluva obsahuje nesprávnu ročnú percentuálnu mieru nákladov. Z týchto dôvodov žiadala napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

5. Žalobkyňa sa nestotožňovala s dovolaním žalovanej, a preto vo svojom vyjadrení navrhla podané dovolanie odmietnuť ako nedôvodné.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež „najvyšší súd“ alebo „dovolačný súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť.

7. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolačný dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. V danom prípade dovolateľka vyvodzovala prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9.1. Pod porušením práva na spravodlivý proces z hľadiska § 420 písm. f/ CSP treba rozumieť taký procesný postup súdu, ktorým súd zasiahol do Ústavou Slovenskej republiky, resp. Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd garantovaných práv dovolateľa, v dôsledku čoho bolo dovolateľovi znemožnené domáhať sa práva na súdnu ochranu prostriedkami, ktoré mu zákon priznáva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

9.2. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1 Cdo 42/2017, 2 Cdo 20/2017, 3 Cdo 41/2017, 4 Cdo 131/2017, 7 Cdo 113/2017, 8 Cdo 73/2017).

9.3. Dovolačný súd preto v danom prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie žalovanej, že v konaní došlo k ňou tvrdenej vade zmätočnosti.

10. Žalovaná vo svojom dovolaní namietala, v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, že jej súd nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podľa dovolateľky, jej súd prvej inštancie ustanovil opatrovníka, a to napriek tomu, že na to neboli splnené podmienky, resp. že náležite neskúmal tieto podmienky a skutočnosti pre ustanovenie opatrovníka neoveril. Vo svojom dovolaní deklaruje, že v čase konania predmetného sporu mala nahlásený trvalý pobyt na ulici T. XXXX/X F.-T. a mala zriadený poštový priečinok na Slovenskej pošte na ulici U. W. X, XXX XX F.-T.. Žalovaná teda namieta, že súd aj napriek tomu, že jej adresa bola súdu prvej inštancie známa, tento jej ustanovil opatrovníka, ktorý navyše ani dostatočným spôsobom nehájil jej záujmy a práva v danom konaní, nezúčastnil sa žiadneho pojednávania, ani nepodal žiadny opravný prostriedok. Dovolaateľka mala za to, že týmto konaním súdu prvej inštancie, ako aj odvolacieho súdu, ktorý nepreveroval danú situáciu, resp. rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil, čím akceptoval i ustanovenie opatrovníka, bolo porušené právo žalovanej na prejednanie veci na súde v jej prítomnosti a na vyjadrenie sa ku všetkým vykonaným dôkazom, a to aj v zmysle článku 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd.

11. Podľa § 29 ods. 2 OSP platilo (v rozhodnom čase), že pokiaľ neurobí iné opatrenia, môže súd ustanoviť opatrovníka aj účastníkovi, ktorého pobyt nie je známy, ktorému sa nepodarilo doručiť na známu adresu v cudzine alebo ak je doručenie písomnosti v cudzine spojené s ťažko prekonateľnými prekážkami, ktorý je postihnutý duševnou poruchou alebo ktorý nie je schopný zrozumiteľne sa

vyjadrovať. Citované ustanovenie upravuje osobitný inštitút zastúpenia na základe rozhodnutia súdu. Podľa tohto ustanovenia mohol súd ustanoviť opatrovníka iba pre účely konania (ad hoc) ak zistil niektorý z dôvodov uvedených v § 29 ods. 2 OSP. Podstatou tejto právnej úpravy nebolo uľahčiť súdu procesný postup, ale to, aby súdom ustanovený opatrovník hájil záujmy neprítomného účastníka (viď tiež viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 1 Cdo 26/2011, 3 Cdo 576/2015, 5 Cdo 40/2015). Neustanovenie opatrovníka v situácii, v ktorej mu ustanovený mal byť, ale rovnako aj ustanovenie opatrovníka vtedy, keď neboli preukázané dôvody pre jeho ustanovenie, má závažné procesnoprávne dôsledky z hľadiska ochrany procesných oprávnení účastníka občianskeho súdneho konania. Judikatúra dospela k záveru, že súd má pred ustanovením opatrovníka z dôvodu ich neznámeho pobytu vyčerpať všetky možnosti zistenia, či ich pobyt je skutočne neznámy (V 30/1974). Ustanoveniu opatrovníka účastníkovi (§ 29 ods. 2 OSP), ktorého pobyt nie je známy, musí predchádzať prešetrenie toho, či sú dané všetky podmienky pre takýto postup a či nie je namieste iné opatrenie (R 21/1971, R 66/1996).

12. V danom prípade súdy nepostupovali dôsledne podľa vyššie uvedených ustanovení a judikatúry. Dovolací súd uvádza preto nasledovné.

13. Súd prvej inštancie vydal najskôr platobný rozkaz (č. l. 13 spisu), ktorý sa ale súdu vrátil dňa 28. júla 2014 ako nedoručený žalovanej s poznámkou poštového doručovateľa, že adresát je neznámy (č. l. 14 spisu). Následne preto, avšak až po vyše roku, a to dňa 13. októbra 2015 súd prvej inštancie začal zisťovať pobyt žalovanej a to prostredníctvom Registra obyvateľov (č. l. 23 spisu), Sociálnej poisťovne (č. l. 25 spisu) a ZVJS (č. l. 26 spisu). Výsledok predmetného vyhľadávania bola adresa žalovanej, ktorá bola jednak uvedená v samotnom návrhu žalobkyne na vydanie platobného rozkazu, a tiež bola totožná s adresou trvalého pobytu, ktorý uviedla žalovaná vo svojom dovolaní. V ďalšom však tento spis nenasvedčuje tomu, že by súd prvej inštancie vyvinul iniciatívu opätovného doručenia žalovanej, i keď zistil adresu žalovanej, a to identickú, ktorá bola súdu od počiatku súdneho konania známa.

13.1. Súd prvej inštancie platobný rozkaz zrušil (č. l. 29 spisu).

13.2. Okresný súd Bratislava V následne uznesením z 20. januára 2016 č. k. 15 C 5/2016-33 ustanovil žalovanej opatrovníka v osobe zamestnankyne tohto súdu (v zmysle § 29 OSP). S takto ustanovenou opatrovníčkou potom konal, avšak táto sa podľa toho, čo spis nasvedčuje aktívne nezúčastňovala na hájení práv a zastupovaní žalovanej, napríklad sa nezúčastnila pojednávani, i keď na tieto bola riadne predvolaná (č. l. 51 a 65 spisu). Tejto opatrovníčke bol 04. augusta 2016 doručený rozsudok súdu prvej inštancie (č. l. 73). V obdobnom čase, a to 23. augusta 2016 bol doručený tento rozsudok aj žalovanej (č. l. 73 spisu), a to na totožnú adresu (ktorá bola súdu od počiatku známa), ktorá na základe tohto doručenia, začala v spore konať, podala odvolanie a neskôr i dovolanie. Do tohto momentu však súd prvej inštancie so žalovanou nekonal, namiesto toho ustanovil opatrovníka.

13.3. Nie je zo spisu celkom zrejmé, prečo práve od momentu vydania predmetného rozhodnutia, resp. potreby doručenia rozsudku stranám konania (č. l. 73 spisu), opätovne súd „vyskúšal“ toto žalovanej zaslať na adresu, ktorá je uvedená i v záhlaví tohto rozhodnutia, resp. nie je objasnené, prečo takto súd prvej inštancie nekonal už skôr a nepokúšal sa o opätovné doručenie podaní žalovanej, prv než ustanovil opatrovníka, keď adresa žalovanej mu bola známa, alebo prečo nevyužil i ostatné možné riešenia pre zisťovanie adresy, resp. iné spôsoby doručenia, či dohľadania osoby a namiesto toho, bez vyčerpávajúcich opatrení a zisťovaní, ustanovil žalovanej opatrovníka.

14. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu už dávnejšie dospela k záveru, že ak súd namiesto so stranou konania koná s opatrovníkom, ktorého ustanovil strane, hoci neboli splnené podmienky pre také procesné opatrenie (v tom čase v zmysle § 29 ods. 2 OSP), odníme strane možnosť konať pred súdom (t. č. podľa § 237 písm. f/ OSP, dnes podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP); viď rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v časopise Zo súdnej praxe pod č. 27/2001, porovnaj tiež sp. zn. 5 Cdo 40/2015, 3 Cdo 576/2015, 7 Cdo 39/2018.

15. V preskúmvanej veci súd prvej inštancie napriek tomu, že mu Register obyvateľov Slovenskej republiky (ale tiež Sociálna poisťovňa a ZVJS) opätovne potvrdil, že žalovaná má pobyt hlásený na adrese „T. X, XXX XX F.“, vychádzal iba z opačnej informácie na vrätenej doručenke bez toho, aby

dostatočným spôsobom overoval správnosť tohto údaju vyznačeného poštovým doručovateľom, resp. bez toho, aby sa pokúsil doručiť písomnosť žalovanej inak. Vzhľadom na to, že súd prvej inštancie pred ustanovením opatrovníka žalovanej podľa § 29 ods. 2 OSP nevykonal náležité šetrenie, je namieste záver, že v danom prípade neboli splnené procesné predpoklady pre postup podľa tohto ustanovenia. Pokiaľ súd napriek tomu v ďalšom konal nie so žalovanou, ale s jej opatrovníčkou, odňal žalovanej možnosť pred súdom konať.

16. Keďže dovolací súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia, nezaoberal sa ostatnými námietkami dovolateľky.

17. Z vyššie uvedených dôvodov preto dospel dovolací súd k záveru, že žalovaná opodstatnene namietala, že odvolací súd aj súd prvej inštancie jej nesprávnym procesným postupom znemožnili, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). Predmetná procesná vada zakladá nielen prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP, ale aj jeho dôvodnosť, preto dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil v tejto časti na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

18. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

19. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e :

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.